

YLÄSALI

3 2010 Tervehdys Tukholman Suomalaiselta Adventtiseurakunnalta

Andien lumoavan vuoriston Inka-kulttuuria s. 12-16

Herra ilmestyi minulle, hän tuli kaukaa ja sanoi:

Minä olen sinua aina rakastanut...

Minä kokoan heidät maailman ääristä asti!

– Jer. 31:3, 8

N:o 3 - 2010

YLÄSALI

Tukholman suomalaisen
adventtiseurakunnan
uutis- ja yhteyslehti

Lähetetään maksutta suomen-
kielisille seurakuntalaisille ja
muille sanomasta kiinnostu-
neille Ruotsissa ja tilauksesta
ulkomaille

Osoite:

YLÄSALI-lehti
Olof Palmes gata 25 3 tr
111 22 Stockholm

Puhelin:

08-21 66 74

Pankkiyhteys:

Stockholms Finska
Adventförsamling
Plusgiro nr 19 46 61 - 5

Toimittajat:

Sinikka Mäkivierikko
Aram Mäkivierikko

Toimituskunnassa myös:

Ari Laitinen, Täby
08-756 80 48

ari.laitinen@spray.se

Vieno Piironen, Bålsta
0171-534 02

Riikka Jääskeläinen
riikkajaa@hotmail.com

Sähköposti:

falcoprofil@bredband.net

Taitto:

Falco Profil, Sigtuna
08-592 500 66

falcoprofil@bredband.net

Kansikuva:

Esko Mäkivierikko
Inkamailta Perusta
Teksti: Jer. 31:3, 8

Lehden kuvitus:

(ellei toisin mainita)
Sinikka Mäkivierikko

YLÄSALI – avoin foorumi kysyjille, etsijöille. Toimituksella on oikeus tarkistaa kieliasu ja tarvittaessa muokata/lyhentää tekstiä. Julkaistu aineisto ei välttämättä edusta toimituksen tai seurakunnan virallista kantaa. Kirjoitukset voi lähettää postitse tai sähköpostina. Osoitteenmuutokset, tilaukset, peruutukset kirjallisesti tai kotisivulla olevalla kaavakkeella.

VANHA KILPAILU YS 2010-1

(YS 2010-2 ei ollut uutta kilpailua.)

Jeesus tiesi, että hänet surmattaisiin: ”Ihmisen Poika lähtee täältä juuri niin kuin hänen on määrää lähtea, mutta voi sitä, josta tulee hänen kavaltajansa!” ”Sille ihmiselle olisi parempi, ettei hän olisi syntynytään (Luuk. 22:22, Matt. 26:24). ”Mutta nyt on teidän hetkenne, nyt on pimeydellä valta” (Luuk. 22:53).

Kysymys kuului: Juutalaisten ylin papisto ja vanhimmat halusivat tappa Jeesuksen, mutta eivät juuri sinä ajankohtana, jona se lopulta tapahtui. *Miksi eivät?* Matteus, Markus ja Luukas mainitsevat syyn. HUOM! LISÄAIKAA vastata 30.11.2010 saakka!

UUSI KILPAILU YS 2010-2-3

Tätä kirjoitettaessa monet Euroopan maat varoittavat lisääntyneestä terrorismin uhasta. Vaaran sanotaan olevan todellinen. Kaikkia kehoitetaan valppauteen ja varovaisuuteen. Pelko, pakko, väkivalta, viha – niiden tulevaisuus vallan välineinä ei ole valoisia: ”Koko maailmasta hän hävittää sodat” (Ps. 46:10). ”Lakatkaa huolehtimasta! Tietäkää, että minä olen Jumala, kaikkia kansoja mahtavampi, korkein koko maailmassa” (Ps. 46:11).

Kysymys: Mikä on mielestäsi kaunein/vaikuttavin kuvaus Jumalan antamasta turvallisuudentunteesta? Kerro, miksi se puhuttelee sinua. Lähteenä koko Raamattu.

Lähetä vastaukseksi 30.11.2010 mennessä os.:
YLÄSALI-lehti,

Tukholman
Suomalainen
Adventtiseurakunta,
Olof Palmes gata 25, 3 tr
111 22 Stockholm

Sähköposti: falcoprofil@bredband.net

Tukholman suomalaisen
adventtiseurakunnan kotisivu:
www.ylasali.se

Löytöretkelle!

Kuuntelin tässä yhtenä päivänä erään pastorin saarnaa. Se herätti monia ajatuksia, joista muutaman haluaisin jakaa kanssanne. Saarnateksti oli Apostolien tekojen 17. luvusta. Alussa kerrotaan Paavalin ja Silaan evankelioimisesta Tessalonikissa ja sitten Bereassa. Varsinainen saarnateksti oli Apt. 17:11: ”Juutalaiset olivat täällä [Bereassa] avarakatseisempia kuin Tessalonikissa. He ottivat sanan halukkaasti vastaan ja tutkivat päivittäin kirjoituksia, pitääkö kaikki paikkansa.”

Silloiset kirjoitukset käsittivät vain Vanhan Testamentin kirjoituksia. Meidän päiviemme Raamattu koostuu niin Vanhasta kuin Uudesta Testamentista.

Jo tässä olemme etulyöntiasemassa. Huolimatta kaikista Raamattua vastaan tehdyistä yrityksistä hävittää ja poistaa se koko planeetaltamme, sen levikki on ylittämässä 56 miljoonan rajan. Mikä suuremmoin Jumalan ihme, lahja ja aarre onkaan ihmisen ulottuvilla tänään!

Olemmeko me, suomalaisista täällä Ruotsissa, tai vaikkapa Yläsali-lehden lukijat, avarakatseisempia kuin muut? Olemmeko halukkaita tutkimaan, pitävätkö asiat paikkansa? Johtaako tutkimistamme uteliaisuus ja tiedonhalu?

On tapana sanoa, ettei suomalainen usko ennenkuin näkee. Näin ajatellen saatamme unohtaa, että Kirjoitusten antaja on luvannut Pyhän Henkensä kautta olla mukana tutkimisessamme. Hän selittää, opastaa ja opettaa, niin että lopulta Kirjoituksista pulpahtaa esille sekä usko että näkeminen.

Saakoon Herra innoittaa meitä avarakatseisemmiksi, entistä innokkaammiksi Kirjoitusten tutkijoiksi. Itse innoituin berealaisten halukkuudesta. Toivon myös sinulle suuntauja päivittäisiä löytö- ja tutkimusretkiä kirjoitusten parissa.

Eeva-Liisa Vihermä

Avoim valtakirja Virkaanastujaispuheessaan 12.9.2010 Helsingin uusi piispa, **Irja Askola**, piti radikaalina Jeesuksen kehotusta etsiä Jumalan valtakuntaa, koska ”tavallisille naisille ja miehille tarjotaan luottamus: te voitte, saatte ja osaatte itse etsiä! --. Jumalan valtakunnassa kansalaisiin luotetaan--. [Jumala] Antaa heille avoimen valtakirjan etsiä, löytää ja toteuttaa Jumalan hyvää tahtoa.-- Erimielisyys ei meitä tuhoa. Tuhon tie alkaa siitä, jos emme löydä puheväljää toinen toistemme kanssa, myös heidän kanssaan, jotka ovat erilaisia--. Luottamuksen ilmapiiriin kutsuttu ei kavahda keskenläisiä asioita eikä itselleen outoja ilmiöitä.” Jotkut tahot boikotoivat vihkimistilaisuutta, koska eivät hyväksy naispappeutta*. Askola myöntää sen ”satuttaneen”.

Naispappeuden vastustus johtunee kahden eri järjestelmän, vanhan ja uuden liiton pappeuden, sekoittamisesta toisiinsa. Vanhassa vain leeviläiset saivat toimia virassa. Uudessa kaikkia Sanan kautta uudestisyntyneitä kutsutaan tulemaan *pyhäksi papistoksi*. --*Te olette valittu suku, kuninkaallinen papisto* (1. Piet. 2:5, 7, 9). Ehtona on uudestisyntyminen ja usko (1. Piet. 1:23; 2:7). Raamattu ei opeta, että vain miehet voivat syntyä uudesti tai uskoa. Jos kuitenkin vedotaan VT:n järjestelmään, johdonmukaisuuden nimissä tulisi miespapit korvata leeviläisillä. Jeesuksen hierarkiassa ”suurin” on ”palvelija” (Matt. 23:8-11). Sellaisena voi toimia myös nainen (Room. 16:1,2). Enkeli korostaa, että hänkin on vain ”palvelija”, samalla viivalla kuin ihminen (Ilm. 22:8-9). Torjuessamme jonkin ihmisloukan jumalanpalveluksesta torjumme Jumalan järjestyksen (Jeesus yksin pappi ja välimies; hänen kauttaan kaikilla suora pääsy Jumalan yhteyteen). Teologista estettä ei ole. Voiko naiset sulkea pois pappeudesta kulttuurin nimissä, vai sanoisiko Jeesus Askolan vastustajille: ”Miksi pahoitatte hänen mielensä?” (Mark. 14:6).

– SM

*) Heinäk. 2010 Vatikaani listasi naispiispuuden pedofiliaan verrattavaksi rikokseksi (*mirror.co.uk* 18.9.2010). 3

Liiton Arkku

Kirjoittaessani kertomusta ”Luvatus- ta Maasta”, tuli mieleeni, että myös Liiton Arkun osuus kansan kohtalossa on tutkimisen arvoinen. Samalla kerron, miten itse tulin lähteneeksi tuntemattomalle taivastielle ja millaisia tuntemuksia siinä kohtasin.

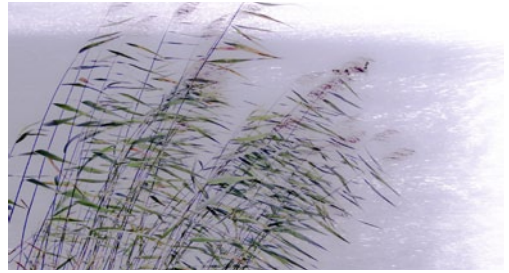
Matkani tuntemattomaan alkaa

Kesä ja syksy 1981 tuli olemaan käännekohta elämässäni. Kesälomalla Suomessa ollessamme lankoni Martti esitti eräänä iltana meille diakuvia Danielin kirjan 2. luvun profetiasta, joka käsitteli kuvapatsasta, jonka kuningas Nebukadnessar oli nähnyt unessaan. Siitä illasta tuli pitkä istunto Raamatun profetioiden ääressä. Jatkoa tuli seuraavana iltana. Ei Raamattu toki ennestäänkään minulle aivan vieras ollut; olihan sitä luettu alakansakoulusta lähtien, aluksi tosin lapsille sovellettujen kertomusten muodossa.

Martin esitysten aikana hämmästelin sitä, että Raamattu on niin monipuolinen historiallinen dokumentti. Kotiin Tukholmaan lähtiessämme sain Martilta useita pikku kirjasia ja vihkoja, jotka antoivat tarkennuksia ja lisäselvityksiä. Kului muutamia viikkoja lueskellen näitä kirjasia. Syksyllä posti toi kutsun hengellisiin kokouksiin Tukholman Adventtikirkon suomalaisessa ryhmässä, puhujina **Sirpa ja Toivo Markkanen** Suomesta. Kävimme kokouksissa jouluun saakka.

Päätin lukea Raamatun alusta loppuun. Vuodenvaihteesta 1981/82 lähtien kävimme enemmän tai vähemmän säännöllisesti sapatteina kirkossa kuulemassa saarnoja sekä osallistumassa raamatutunteihin.

Olin tähän mennessä lukenut Martilta saamani kirjaset ja tullut hetkittäin syvästikin vaikutetuksi, jopa kyyneliin saakka liikutetuksi. Olin lähikirjastosta löytänyt monia Raamattua koskevia kirjoja. Pikkutarkka kun olin, etsin vas-

Jos tuuli 101 km/h 12 tunnin ajan ja alueella oli U-muotoinen Niilin pätkä sekä onntto laguuni, vedet saattoivat vetäytyä niihin ja jättää merenpohjan paljaaksi. Näin oli neljä tuntia aikaa mennä yli, selettää Carl Drews, USA, ”tieteellisesti” israelilaisten paon mahdollisuutta (HS 22.9.2010).

tausta siihen, miten aloittelijan pitäisi lähteä Raamattua lukemaan. Kirjojen Kirja näytti olevan jättimäinen urakka totuttamattomalle.

Lopulta ei ollut muuta neuvoa kuin vastaanottaa haaste – käydä kimppuun, niin sanoakseni. Löysin kaupunginkirjastosta oppaan, joka kehotti aloittamaan Samuelin ja Kuningasten kirjoista, siirtymään sitten alkuun ja jatkamaan lukemalla Mooseksen kirjat ja niin eteenpäin. En muista, kuinka pitkän ajan tarvitsin, ennen kuin saatoin lukea Ilmestyskirjan viimeisen ”aamenen”.

Sen jälkeen olen lukenut Raamattua pienemmissä erissä. Kirjoittellessani Yläsali-lehteen jouduin selailemaan Raamattua hyvinkin ahkerasti. Vertailin tekstejä historiallisiin käsikirjoihin. Totesin Raamatun pitävän yhtä profaanien kirjoitusten kanssa.

Seuraan Israelin kansan vaellusta

Mielessäni on vaihe, jolloin olin ensimmäistä kertaa päässyt 2. Mooseksen kirjaan, ”Exodukseen”, mikä käsittelee pääsyä Egyptin orjuudesta. Farao päästi heprealaiset orjansa lähtemään noin v. 1270 eKr. He olivat olleet orjina 430 vuotta. Lähtö tapahtui niisanukuun 14. päivänä (samoihin aikoihin kuin mekin

vietaimme pääsiäistä). Taisi Ramses II:ta harmittaa, kun menetti pätevät puuseppänsä ja rakennusmiehensä. Tyhmyytensä huomattuaan hän lähti takaa-ajoon sotajoukkonsa kanssa.

Israelilaiset-kulkivat Ramseksesta Sukkotiin; heitä oli noin kuusisataa tuhatta jalkamiestä, paitsi vaimoja ja lapsia (2. Moos.12:3) Jumala antoi kansan poiketa erämaan tietä myöten Kaislamerta kohti (2. Moos.13:18). Ja he lähtivät liikkeelle Sukkotista ja leiriytyivät Eetamiin, erämaan reunaan (2. Moos.13:20). Ja egyptiläiset, kaikki faraon hevoset, sotavaunut ja ratsumiehet ja koko hänen sotajoukkonsa, ajoivat heitä takaa ja saavuttivat heidät leiriytyneinä meren rannalle, Pii-Hahirotin kohdalle, vastapäätä Baal-Sefonin (2. Moos.14:9).

Paon ensimmäistä osaa voidaan seurata suoraan kartalta. Tie ei kulje suoraan filistealaisten maan kautta (2. Moos. 13:17), päätietä Egyptistä Palestiinan kautta Aasiaan. Tämä karavaani- ja sotilastie olisi ollut paras ja lyhin, mutta myös tarkimmin valvottu. Baal-Sefonin

Kun natsit marssivat keskitysleiririvankeja paikasta toiseen, kesken uupuvat ammuttiin. Amalekilaiset tekivät nääntyville israelilaisille samoin (5. Moos. 25:18). Natsit tappoivat ja vasta sitten polttivat. Muinaiset pakanat polttivat elävältä omia lapsiaanakin. Sotaa natsi-Saksaa vastaan pidetään oikeutettuna. Vanhan Testamentin sotia kauhistellaan. Entä jos tänään johonkin kulttuuriin kuuluisi grillata pienokaisia sodan tai sadon jumalalle, pakottaa teini-ikäiset portoksi valtion tai kirkon palvelukseen, uhrata kauneimmat neidot auringolle jne – annettaisiinko sen jatkua?

kohdalla, Kaislameren rannalla, Mooses Jumalan käskystä kohotti sauvasansa meren yli. Puhalsi voimakas itätuuli, vesi väistyi ja israelilaiset pääsivät toiselle rannalle. Egyptiläiset jäivät tulvivan vesimassan alle.

Kaislameren luota israelilaiset menivät Suurin erämaahan (2. Moos.15:22), sitten etelään. Marassa vesi oli kitkerää, Elimissä makeaa. Ravinnoksi satoi mannaa ja viiriäisiä. He joutuivat taistelemaan amalekilaisia vastaan.

Herra johti heitä päivällä pilvenä, yöllä tulipatsaana. Jos israelilaisia oli 600 000 miestä, muut perheenjäsenet mukaan laskien koko kansan lukumäärän täytyi olla ehkä kaksi miljoonaa. Pilvi- ja tulipatsaiden oli oltava hyvin korkeita, jotta ne näkyisivät kaikille.

Kolmantena kuukautena he tulivat Siinain erämaahan (2. Moos.19:1). Kansa leiriytyi vuoren kohdalle. Täällä Mooses sai kymmenen käskyn lain sekä joukon muita säädöksiä ja Jumala teki liiton Israelin kansan kanssa (2. Moos. 24. luku).

Hämmästyin ja liikutuin

Mooses sai ohjeita pyhäkköä ja sen kalustoa varten. Materiaali pyhäkön, liitonarkun, uhrileipäpöydän sekä seitzenhaaraisen lampun rakentamista varten (2. Moos. 25. luku) kerättiin kansalta – jokaiselta, jonka sydän on siihen altis. Seuraa yksityiskohtainen luettelo siitä, mitä Herra katsoi tarvittavan, jotta pyhäkkö olisi kyllin juhlava ja arvokas paikka, missä Israelin kansa voisi kohdata Hänet. Sen tuli olla kunnioitustaherättävä, niin että kansa tuntisi Herran mahtavuuden ja Hänen voimansa. Koin syvää liikutusta siitä, että suuri Jumalamme alentuu luettelemaan niin rikkaan valikoiman pieniä yksityiskohtia.

Liitonarkun rakentaminen

Raamatussa akasia kuvaa Kristusta. Besalel teki arkun akasiapuusta. Se on hienosyistä, pintaosaltaan kellertävää, sisäosaltaan ruskeaa, kovaa ja vettä painavampaa. Liitonarkun pinta siveltiin

puhtaalla kullalla. Ympäriin laitettiin kultareunus, kulmiin kultarenkaat kullalla päällystettyjä, akasiapuisia kantokorentoja varten. Päälle tehtiin puhtaasta kullasta armoistuin ja sen kumpaankin päähän kultainen kerubi (2. Moos. 37:1-9).

Telttamajan rakentaminen

Mooses sai Jumalalta ohjeet telttamajan rakentamiseksi Israelin kansan keskuudestaan keräämistä tarvikkeista (2. Moos. 26. ja 27. luvut). Pyhäkkö oli siirrettävä. Vastuu kuljetuksesta, kokoamisesta ja purkamisesta oli leeviläisillä. Pyhäkkö oli jaettu esiripulla kahteen osaan, pyhään ja kaikkein pyhimpään. Liitonarkku laintauluineen sijoitettiin kaikkein pyhimpään, jonne vain ylipapilla oli pääsy määrättyinä aikoina.

Pappispukujen valmistaminen

Virkapuvut pyhäkköpalvelusta varten, kuten myös muut pyhät vaatteet Aaronille, tehtiin punasinisistä, purppurapunaisista ja helakanpunaisista langoista, (2. Moos. 39:1). Lisäksi valmistettiin rintakilpi, jossa oli taskut jokaista Israelin heimoa vastaavaa jalokiveä varten (2. Moos. 39. luku). *Ja niin valmistui koko työ: asumus, ilmestysmaja. -- Ja Mooses katseli kaikkea työtä, ja katso, he olivat tehneet sen niin, kuin Herra oli käskenyt--.* Silloin Mooses siunasi heidät (2. Moos. 39: 43).

Israelin kansan katselmus

Toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, toisena vuotena Egyptistä lähdöstä, Mooses sai käskyn laskea väkiluku suvuittain ja perhekunnittain, kaikki miehenpuolet, pääluvun mukaan (ks 4. Moos. 1. luku). Katselmuksessa olleita israelilaisia, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia sotakelpoisia miehiä, oli yhteensä 633 550. Pyhäköstä vastaavista leeviläisistä erikseen pidetty katselmus antoi lukumääräksi miehenpuolia, kuukauden ikäisiä ja sitä vanhempia, kaikkiaan 22 000 (4. Moos. 3:39) . Itse liitonarkku määrättiin leeviläisiin kuuluvien kehatilaisten hoitoon (4. Moos. 3:2; 4:4-15).

Lähtö Siinainvuoren luota

Toisen vuoden toisen kuukauden 20.

päivänä pilvi kohosi lain asumuksen päältä. Israelilaiset lähtivät liikkeelle, leiri leirin jälkeen: ensin Juuda, sitten Isaskarin heimo, edelleen Sebulonin, Ruubenin, Simeonin, ja Gaadin heimot, joita seurasivat kehatilaiset kantaen pyhiä esineitä. Sen jälkeen efraimilaiset, manasselaiset, benjaminilaiset, daanilaiset, asserilaiset, viimeiseksi Naftalin heimo (4. Moos. 10:14-27). Aina kun arkku, jota kuljetettiin kaikkien edellä, lähti liikkeelle, Mooses lausui: *Nouse, Herra, hajaantukoot sinun vihollisesi, ja sinun vihemiehesi paetkoot sinua.* Ja kun arkku laskettiin maahan, hän lausui: *”Pala-ja, Herra, Israelin heimojen kymmentuhansien tykö”* (4. Moos. 10:34-36).

38 vuoden jatko aika

Kolme päivänmatkaa kuljettuaan israelilaiset alkoivat tuskitella matkanteon rasittavuutta ja ruoan riittämättömyyttä. Herra vihastui valitukseen ja sinkosi leiriin tulen, joka alkoi hävittää sen laitamia. Mooses tuli murheelliseksi. Hänen voimansa eivät enää riittäneet ”kantaamaan kansaa kuin sylilasta”. Mooses sai neuvon delegoida tehtäviä. Seitsemänkymmentä kykenevää miestä valittiin jakamaan Mooseksen työtaakkaa. Herra siirsi pyhän hengen voimaa Moosekselta näille seitsemällekymmenelle.

Tultiin Paranın autiomaahan Kadekseen, Kanaanin eteläpuolelle. Herra neuvoi lähettämään tiedustelupartion, yhden miehen kustakin heimosta, tutkimaan, millainen maa Kanaan on. Näistä haluan erikoisesti mainita Kalebin Juudan heimosta ja Hoosean, jolle Mooses antoi uuden nimen Joosua (Herra on apu), Efraimin heimosta.

Neljäkymmentä päivää Kanaanin maata tutkittuaan vakoojaryhmä palasi takaisin Kadekseen, jossa he tekivät selkoa retkestään Moosekselle ja kansalle. Maa todella tulvi maitoa ja hunajaa. He näyttivät löytämiään hedelmiä. Mutta – kansa siellä on voimakasta, kaupungit vahvasti linnoitettuja ja lisäksi siellä oli jättiläisiä! Israelilaiset alkoivat huutaa ja valittaa, mutta Kaleb tyynnytteli ja va-

kuutti, että he kyllä voittaisivat ja saisivat maan haltuunsa, jos lähtisivät sinne heti. Kansa nurisi Moosesta ja Aaronia vastaan. Joosua ja Kaleb sanoivat, että maa oli ihana ja jos Herra oli suosiolinen, hän veisi heidät tuohon maahan. Mutta kansa oli kivittämässänsä Joosuan ja Kalebin. Silloin Herran kirkkaus ilmestyi pyhäkköteltassa: *Kuinka kauan tämä kansa pitää minua pilkkanaan!* Mooses anoi anteeksiantoa viitaten voimaan, jota Herra on osoittanut matkan aikana tähän asti: *Jos nyt surmaat tämän kansan --, niin kansat -- sanovat näin: Koska Herra ei kyennyt viemään tätä kansaa siihen maahan, jonka hän oli heille valalla vanhoen luvannut, tappoi hän heidät erämaahan* (4. Moos. 14:15, 16).

Miten Nefertitille kävi, kun hänen sydäntään punnittiin 40 jumalan edessä tuonelassa? Kuinka kauan hänen puolestaan vielä pitäisi uhrata? Egyptissä valtaosa raadannasta, suunnattomat pyramidit ym. projektit, tähtäsivät jumalten lepyttämiseen ja tietyn eliitin tuonpuoleisen elämän turvaamiseen. Tätä kuoleman kulttia, pelolle ja meriiteille perustuvaa uskonnollista järjestelmää, Jumala nousi vastustamaan (2. Moos. 12:12; Jer. 46:25)

Herran siunaus (4. Moos. 6:22-27)

Herra lauhtui, mutta lisäsi, ettei kansasta kukaan muu kuin Kaleb ja Joosua pääsisi luvattuun maahan.

4 Moos 33. luku sisältää israelilaisten leiriytymispaikat alkaen Ramseksen jälkeisestä Sukkotista (jae 5) aina Moabin tasangolle (jae 48). Lienevätkö tässä kaikki ne paikat, joissa israelilaiset pysähtyivät noiden 40 (Siinain erämaasta laskien 38) vuoden aikana?

4. Moos. 33:38 kertoo, kuinka pappi Aaron kuoli Horinvuorella 40 vuotta israelilaisten Egyptistä lähdön jälkeen, viidennen kuun ensimmäisenä päivänä.

– *Eero Toivonen*

Jumalten taistelu Vaikka egyptiläiset ”katkeroittivat heidän elämänsä ankaralla työllä”, israelilaiset itse pysyivät:

– Anna meidän olla rauhassa.

– Parempi meidän olisi toki palvella egyptiläisiä kuin kuolla autiomaassa.

– Valitaan uusi johtaja ja palataan Egyptiin!

– Egyptissä olimme lihapatojen ääressä ja saimme ruokaa kylliksemme (2. Moos. 1:10, 13, 14; 2. Moos. 14:12; 4. Moos. 14:3,4; 2. Moos. 16:3).

Miksi Herra tuli ”häiritsemään”? Mooseksen pyyntö päästää israelilaiset viettämään juhlaa ”omalle” Jumalalleen oli uskonnollispoliittinen provokaatio. Sellaiseksi sen faraokin mielsi:

– Kuka on Herra? farao kysyi (2. Moos. 5:2). Kuka *muu* kuin minä, jumaluuden inkarnaatio maan päällä? Kuka *sellainen* Herra, jolle minä, kaikkien Egyptin jumalien ylipappi, en kelpaa välimieheksi?

Ei ollut ensimmäinen eikä viimeinen kerta, kun yksilön pätämisen tarve, kollektiiviseen ihmisen jumalointiin yhdistettynä, ylikuormittaa ihmiskuntaa. Laajamittaisimmin näin tapahtui ehkä 1900-luvulla (Stalin, Hitler, Mao).

2000-luvun moderni sekularismi osaa ilman uskontoa ja jumaliakin latoa ihmisten harteille ettis-moraalisia vaatimuksia. Mistä voima ja motivaatio? Persoonallisuuden kehittämisohjelmat, tee-se-itse -uskonnot, oman-onnensa-seppä -filosofiat jne. vaativat vielä lisää sillä, että jumala pitää löytää itsestään.

Kauneuden, rikkauden ja kuuluisuuden kultit kuluttavat ihmisen loppuun ennen aikojaan ilman että antavat tyydytystä elämässä tai turvaa kuolemassa. Sekulaari/ateistinen humanismi muistuttaa faraota, joka vaati yhtä paljon tiiliä antamatta niihin olkia. Kovin pitkälle Egyptistä emme ole siis vielä päässeet...

– *SM*

100 milj. tonnia/v -kalastustahti on johdantanut siihen, että 3/4 kalavesistä on joko tullut tai on vaarassa tulla ylihyödynne-tyksi. Jo nyt monet vesilinnut joutuvat tekemään yhä pidempiä lentomatkoja ravinnon haussa. Se voi merkitä monien lajien häviämistä (SVT, 21.9.2010).

Ehtiikö emo ensi kerralla ajoissa takaisin kalavesiltä?

Kalat kertovat

Ihminen kysyy: Kuka minä olen, mistä tulen ja mihin olen menossa? Ei ”tiedettä” – on jatkuva ”etsintä” päällä! Ilman uskoa olemassaolomme alkulähdettä ei koskaan tulla tietämäänkään. Mutta kysypä eläimiltä! ”Meren kalat kertovat sinulle” (Job 12:8).

Joonan kirja on kiehtova kertomus, joka kannattaa lukea ja miettiä, miksi se on kirjoitettu Raamattuun. Niin tärkeänä Jeesus piti tätä kertomusta, että hän lainoppineiden ja fariseusten pyytäessä merkkiä sanoi, ettei ”anneta muuta merkkiä kuin profeetta Joonaan merkki -- Joonan oli meripedon vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, niin on myös Ihmisen Poika oleva maan povessa kolme päivää ja kolme yötä” (Matt. 12:38-41).

Miksi Jeesus kutsui seuraajikseen juuri kalastajia, merten miehiä, miksei esimerkiksi paimenia? Ehkä siksi, että he olivat tottuneet taistelemaan vaikeuksia vastaan myrskyissä.

Jeesus lupasi Pietarille, että hänestä tulisi ihmisten kalastaja. Pietari oli itsevarma johtajahahmo, mutta Jeesuk-

sen kuoleman jälkeen hänkin masentui, kun kaikki ei mennyt odotusten mukaan. Hän sanoi tovereilleen: ”Minä menen kalaan.” ”Me tulemme mukaan”, sanoivat toiset. Niin he lähtivät yön selkään saamatta mitään koko yönä. Siinä Pietari seiso i veneessä aamun koittaessa, elämän romahdusten keskellä, kunnes hän huomasi jonkun seuraavan heitä rannalla. Se oli Jeesus. Heitä odotti valmis leipä- ja kala-ateria. Jeesuksen neuvomana he heittivät vielä verkon oikealle puolelle venettä ja saivat valtavan kalansaaliin (Joh. 21. luku). Jeesus valvoi ja piti huolta omistaan ja pitää yhä. Kalat tottelivat Luojaansa käskyjä. Niin pikkukalakin toi Jeesukselle temppelirahan, jota Hänen ei olisi edes kuulunut maksaa (Matt. 17:27).

Raamatun kalakertomukset voivat tuntua lapsellisilta, mutta niihin sisältyy tärkeitä opetuksia. Jeesus ei lajittelut kaloja roska- ja arvokaloihin, vaan kaikilla oli oma tehtävänsä: Joonan isolla kalalla kuin myös pikkukalalla, joka pyristeli onkivavan päässä hopeakolikko suusaan tuoden kaikkeuden Luojaalle rahan temppeliveron maksuun (Matt. 17:27). Kalat palvelivat iloiten Luojaansa.

– Ilmi Viljalehto

”Minä lähetän suuren joukon kalastajia kalastamaan Juudan asukkaita.”

(Jer. 16:16)

Kuinka sallit, että ihmiset ovat kuin meren kalat, kuin meressä vilisevät eläimet, joilla ei ole hallitsijaa? Kaldealaiset pyydystävät ihmisiä koukuilla, vetävät heitä verkoilla kuin kaloja. Saadessaan saaliin he iloitsevat ja riemuitsevat.

He uhraavat verkoilleen, polttavat suitsuketta pyydyskilleen.

Niillä he ovat saaneet, mitä ovat halunneet, heillä on ruokaa yllin kyllin.

Saavatko he loputtomiin saalistaa, surmata kansoja säälimättä? (Hab. 1:14-17)

Mandaatit ja sohvaperunat

Ruotsin valtiopäivävaaleissa 2010 sosiaalidemokraatit kokivat historiallisen tappion ja maltillinen kokoomus historiallisen menestyksen. Silti kukaan ei voittanut. Hallitsevalta allianssilta* jäi puuttumaan pari mandaattia omasta enemmistöstä, joten vaa'ankieleksi nousi pieni puolue, jonka poliittinen agenda huolestuttaa monia. Voitaneen sanoa, että Ruotsi hävisi, sohvaperunat voittivat. Jo pieni osa äänestämättä jättäneistä (14-15 %) olisi urnille vaivautuessaan voinut ennaltaehkäistä syntyneen parlamentaarisen painajaisen.

Voiko seurakunta menettää mandaattinsa sohvaperunoiden vuoksi? Sana osoittaa, että lamppu voidaan siirtää syrjään, ellei parannusta tapahdu (Ilm. 2:5).

*) kokoomus, keskusta, lib. kansanpuolue, krist.demokr.

”Ellet ole hereillä, minä -- yllätän sinut” (Ilm. 3:3). ”Pidä kiinni siitä mitä sinulla on, ettei kukaan vie voittonseppelettäsi” (Ilm. 3:10, 11).

Toisaalta surkeakin seurakunta voi saada pysyvän mandaatin (Ilm. 3:21), jos se ostaa silmävoidetta, tulessa puhdistettua kultaa, pukee ylleen valkoiset vaatteet ja avaa Kolkuttajalle, joka seisoo ovelta (Ilm. 3:18-20). Tällainen seurakunta on vastustamaton ääni Kristuksen puolesta – ääni, joka ei häviä matkalla, kuten sadat äänestysliput Ruotsin vaaleissa. – SM

Väsytynyt vaununpyörä

Oslosta Ruotsiin matkalla olleessa junassa yhden pyörän metalli ”väsyi”, pyörä halkesi ja juna suistui raiteilta. Käykö seurakunnassa samoin? Jumala on uskonut työnsä vapaaehtoisuuden varaan. Monet tulkitsevat sen niin, että jättävät yhdet ja samat ”pyörät” kuormittamaan yli voimiensa. Pieni osallistumisen ero, vaikka vain läsnäolo, voi merkitä eroa selviämisen ja luhistumisen välillä. Herra ei jätä työtänsä. Jos me sen jätämme, hän toimii muualla. – SM

Fisksättran rauha

Luterilainen Nackan seurakunta, roomalaiskatolinen S:t Kondradin seurakunta ja Fisksättran Muslimien yhdistys suunnittelevat rakennusta, jossa kirkko ja moskeija olisivat saman katon alla. Lähtökohtana on kaikkien kolmen uskonnon ”Aabrahamin lapseus” ja monoteistinen jumalakäsitys. Kun siihen lisätään ihmisoikeudet sekä elämän- ja lähimmäisen kunnioittaminen, uskotaan aikaansaaduksi mallin, jossa naapurin usko nähdään resurssina, ei uhkana. ”Fisksättrassa tehdään maailmanhistoriaa. Rauha maailmassa alkaa Fisksättrasta”, uskoo piispa **Bengt Wadensjö** (SvD 23.9.2010).

Yksijumalaisuus (Jaak. 2:19) ei riittänyt rauhan takeeksi taivaassa. Siellä käydyin sodan (Ilm. 12:7-9; Juud.1:6) voittoon johti ”Karitsan veri” ja ”heidän todistuksensa”. Teurastettu Karitsa esitellään elämäkirjan haltijana (Ilm. 13:9; Room. 8:1). Hän on keskipiste taivaan ja maan yhteisissä julkausumissa (Ilm. 5:13; 7:9-10; 11:15; 12:10,11; 14:1-4;

15:3-4; 19:6). Onko hän sitä myös Fisksättran arvodokumentissa?

Siinä globaalissa konsensusuksessa, jossa kuninkaat yksissä tuumin antavat valtansa ja voimansa pedon palvelukseen ja liittoutuvat väärän profeetan kanssa (Ilm. 16:13-14,16; 17:6; 17:13-14), taistellaan Karitsaa vastaan (Ilm. 17:14). Taivaan rauhassa mukana on sekä ”meidän Jumalamme” että ”hänen Voideltunsa” (Ilm. 12: 10). Onnistuuko maailmanrauha (1. Tess. 5:3) sillä ehdolla, että Rauhanruhtinas eliminoidaan? – SM

Taivaassa moni enkeli jätti korkean asemansa sotiakseen ylienkeleli Mikaelia vastaan (Juud. 1:6). Maailmassa moni ihminen käyttää korkeaa asemaansa taistelukseen Karitsaa vastaan.

Kirpputori

Ne --vaihdetaan
niin kuin vaate
(Hepr. 1:10-12).

Teemmekö Telluksesta
universumin kirpputoritavaraa?

Taloyhtiössämme järjestettiin perinteinen syksyinen pihakirppis. Asukkaat saivat tuoda vaatetta ja tavaraa omille pöydilleen myytäväksi. Tapahtumaa mainostettiin paikallisissa lehdissä. Ostajia tuli. Kun ihmettelin erälle vaate-tankoja pystyttävälle rouvalle vuodessa myytäväksi kertynyttä tavarain paljoutta, pääasiassa vaatetta, hän päivitteli:

– Voi hyvänen aika, on vaatteita jotka menevät pois muodista jo kahdessa viikossa! Hänellä oli juuri aikuistunut tytär, jolta ehkä pääasiassa myytävää kertyi.

Minun nuoruuteni sattui 1940-50 luvuille. Koska äitini oli ompelija, tulin jossain määrin seuranneeksi vaatemarkkinoita. Silloin kudottiin, paikattiin, parsittiin, pienennettiin ja suurennettiin. Naisten vaatteille annettiin uusi ilme tai niistä tehtiin kokonaan toiseen käyttötarkoitukseen sopiva asu. Juhlavaatteet siirtyivät arkikäyttöön. Jos niistä ei enää saanut mitään päälle sopivaa, ne leikattiin matonkuteiksi tai siirtyivät pölyrievuiksi ja lattialuutuiksi.

Nykyään kansainväliset vaateketjut ovat vallanneet kaupunkien parhaat

myyntipaikat. Jokaista liikettä kohti on ilmestynyt moninkertainen määrä kirpputoreja, jotkut niistäkin hyvillä liikepaikoilla. Kierrätys on tietysti hyvä asia. Jotkut ostavat kaikki vaatteensa kierrätyksestä. Silti jokin tässä kummastuttaa minua. Vielä enemmän ymmälleni jouduin katsellessani vaateeteollisuuden toiminnasta kertovaa tv-ohjelmaa ”Myrkkyyä halvalla”. Siinä esiteltiin halpatuotantomaiden tekstiiliteollisuudessa käyttämien kemikaalien terveysvaikutuksia työntekijöihin ja myrkkyyjämiä vaikutuksia myymäläapulaisiin ja kuluttajiin. Kuluttajat voivat yrittää pestä vaatteet ennen käyttöä, myyjät eivät.

Asia on ongelmallinen, koska esim. Saksassa ei ole laissa määritelty ylärajaa kloorianiliinien jäämillä vaatteissa, vaikka aineen käyttö Saksassa on kielletty. Tätä porsaanreikää ylikansalliset vaateketjut surutta käyttävät ja teettävät vaatteensa maissa, jossa vastaavaa kieltä ei ole. Työntekijät kahlavat lankojen ja kankaiden valkaisu-, pehmitte- ja värjäysaltaissa.

Myrkkyyä käytetään myös tuhohyönteisten torjuntaan. Harva pysyy terveenä kahden vuoden työskentelyn jälkeen. Kaupan vastaus ongelmaan on:

– Tuotteita ei voi valmistaa täällä järkevään hintaan. Saman tien voisi kutoa ja neuloa vaatteensa itse. Siinäpä se! Juuri niin elettiin 1940- ja 50-luvuilla. Kun keskustelin asiasta erään tuttavani kanssa, hän – Jes. 24:5 tekstiä mukailen – virkkoi:

– Maa muuttuu saastaiseksi asukkaitensa jalkojen alla – ja *päällä*.

– Joel Niininen

Jäädytetty paita Jääkiekkoilija **Janne Ojasen** pelipaita jäädytettiin Tampereella 18.8.2010. Toisin sanoen Ojasen pelaajanumerolla 8 varustettu lippu ripustettiin pysyväksi muistoksi kotiseuran (Tappara) pelipaikan (Hakametsän halli) kattoon, eikä sillä numerolla enää kukaan muu pelaa. Paidan jäädyttäminen on urheilijalle suuri kunnia. Pelkät suoritukset eivät ratkaise, vaan myös pelaajan sidos seuraansa.

Pelastetun paita jäädytetään samoilla ehdoilla: ”Koko ajan, kaikissa koetelemuksissani, te olette pysyneet minun kanssani” (Luuk. 22:28). ”Siitä, joka voittaa, minä teen pylvään Jumalani temppeleihin, eikä hän joudu milloinkaan lähtemään sieltä. Minä kirjoitan häneen Jumalani nimen ja Jumalan kaupungin nimen-- ja oman uuden nimeni” (Ilm. 3:12). **Pelastajankin** paita on jäädytetty: ”Mitään muuta nimeä, joka meidän pelastaisi, ei ole ihmisille annettu koko taivaankannen alla” (Apt. 4:12). Kenen puolella, missä seurassa pelaamme elämän peliä? – SM

Salaisuus

Meitä Luojamme
suuresti rakastaa
– sen Raamattu
meille myös ilmoittaa.
Siitä riemua
riittävi loputtomasti,
kun yksikin ihminen
päällä maan
ansioitta ja uskoen vaan
Jeesuksen ansiot omakseen saa.
Ei järjellä sitä voi ymmärtää.
Se on salaisuus Herran,
ja siksi jää.
On vaikeaa meidän myös tunnustaa,
että parhainkin ihminen päällä maan
ei ansiotöillänsä taivasta saa.
Se on armoa kaikki
ja kokonaan. – *Maija Jaakkola*

Liekehtivä lämpö

Liekehtivä lämpö, perusteellinen armo.
Jumala – kannat meitä käsivarsillasi.
Kuinka jaksatkaan ohjata meitä lempeästi.
Maahan taipunut oksa,
silmut eivät pääse puhkeamaan.
Nosta minut lahoamasta.
Anna minulle
hedelmän kantamisen kyky.
Kasvosi kirkastuvat
sitoumuksesi voimasta.
Annat sijan kypsymiselle.
Anna minulle voimia
uskaltaa avautua kasvulle,
siemenen elämälle.
Isä Jumala tunnet tieni, turmelukseni.
Vapahda minut Jumala.

– *Riikka Jääskeläinen*

Elämän sanat

Minne voisin mennä Jumala?
Sinulla on iankaikkisen elämän sanat.
Jumala – kasvaa sinä minuun saareke,
joka kasvaa hedelmäpuita.
Joiden juuret
ovat syvällä lähteiden maassa,
joista virtaava neste
ruokkii silmut ja oksantygät
laulavan linnun istua,
kulkevan katveeseen istahtaa,
janoisen janonsa sammuttaa.
Läsnäoleva Henki, uudista sinä meitä.
Luo meihin Henkesi yhteys,
avaa meidän silmämme
sinun todellisuudellesi.
Isä, kannan minua käsilläsi, ole jalkani.
Sinulta saan ravintoni, avaat suuni.
Etsin polkujasi, anna minulle kätesi.
Taivasta en tavoita, luonasi levätä saan.

– *Riikka Jääskeläinen*

Osa 4: Esko Mäkivierikon matka Etelä-Amerikan mantereelle joulukuusta 2009 helmikuuhun 2010.

Osa 1 julk.: YLÄSALI 2009-4

osa 2: YLÄSALI 2010-1

osa 3 : YLÄSALI 2010-2

Andien lumoavan vuoriston Inka-kulttuuria

TEKSTI JA KUVAT: ESKO MÄKIVIERIKKO

Perussa on yksi turistikohde ylitse muiden: Machu Picchu. ”Kaikki” (n. miljoona turistia vuodessa) käyvät siellä, sanottiin. Niin lähdin minäkin, vaikka en kovin suurta mielenkiintoa tuntenutkaan Inka-kulttuuria kohtaan.

Matkanteko Perussa taittuu lähinnä käyttäen maanteitä tai ilmateitse, rataverkosto on hyvin vähäinen. Siispä bussilla Limasta Cuscoon. Sieltä pääsisi junalla 80 km matkan Machu Picchuun. Cruz del Sur –bussiyhtiön sanottiin olevan luotettavin ja aikataulussa pysyvin. Kalusto on loistoluokkaa (ruotsalaisia Volvoja). Halvemman yhtiön bussit saatetaan matkalla ryöstää.

Lähdin matkaan sunnuntaina 24.1.2010 klo 14. Runsaat 1200 km pitkän ja 21 tuntia kestävän bussimatkan hinta oli 470 kr ilta-aterialla ja kevyellä aamiaisella. Halpaa turistille, kallista perulaiselle. Bussiin mennessä näytin passini. Ennen lähtöä kaikki matkustajat kuvattiin videokameralla. Paikkani, leveä nahkapäällysteinen, säädettävä yksittäinen ”lepotuoli”, on upean Volvo Parasido 1800 DD Suite Cruzero Marcopolon alakerroksessa. Ilmastointi toimi, oli peite, tyyny ja korvakuulokkeet.

Ajoimme kohti etelää. Oikealla Tyyni valtameri, jonka ranta-alueilla oli myös kalliita, muurien ympäröimiä asutusalueita. Muuten kylät olivat köyhiä. Oli kasvihuoneita, pari yleistä uimarantaa. Vasemmalla kuivia, kivisiä vuoria. Lähes 300 km:n ajan jälkeen rannikon tuntumassa suuntasimme kohti vuoristoista sisämaata. Paikoitellen etelätuulen tuo-

Varsinainen superkohde, 1400-luvulta peräisin oleva raunioitunut inkakaupunki, Machu Picchu (2500 m), jäi saavuttamatta tulvan vuoksi, mutta matka oli muuten antoisa.

ma hieno hiekka tukki tien oikean kais-tan. Bussi pysähtyi hetkeksi isommissa kohteissa, kuten Ica-nimisessä kaupungissa (ei tietävästi mitään tekemistä ruotsalaisen ICA-kauppaketjun kanssa). Illan mittaan, filmien katsomisen ohessa, pelattiin bingoa. Palkintona uusi matka? Mitäpä enää elämästä puuttuisi – paitsi unta. Sain nukuksi ehkä tunnin verran.

Korkealla vuoristossa klo 6.30 tuli ensimmäinen odottamaton pysähdys. Tie poikki. Puolen kilometrin päässä keskellä tietä, tai pikemminkin jokea, seisoi bussi kivikasan ympäröimänä. Tulvavesi vuorelta oli tuonut suuren määrän kiviä, ja bussi oli joutunut keskelle vesi- ja kivimassaa. Yksi mies raivasi hakulla tienpohjaa kivistä, loput sata henkilöä katselivat. Hakkuja ja lapioita tuli lisää. Kahden tunnin odottelun jälkeen saattoi bussimme ylittää virtaavan joen eli tien.

Tie meni ylös kilometrien korkeuteen

Matkakohteita Perussa.

ja uudelleen alas. Seuraava pysähdys johtui vuorenrinteestä pudonneesta parin kuution kivijärkäleestä, joka täytti yhden kaistan. Puolen tunnin odottelun jälkeen matka jatkui, kunnes tuli kolmas pysähdys: edessä päin tie oli poikki, kävellen kuitenkin pääsisi yli ja voisi jatkaa muulla kulkuneuvolla. Tavarat mukaan ja matkaan! Halusin päästä Cuscoon. Välillä kävellen, välillä kulkuneuvon kyydissä, pääsin 8 km:n päähän. Sitten kivien ja veden vuoksi ei voinut edetä kävellenkään.

Vuorenrinteellä vasemmalla kiemurteli kapea polku. Sitä pitkin jotkut lähtivät kipuamaan. Parissa tunnissa voisi päästä joen tulvakohtaan toiselle puolelle ja edelleen Cuscoon (80 km). Ryhmämme kuulunut nuori insinööri Luis lähtikin polkua reppuineen, minä toisten kanssa taksilla lähimpään kaupunkiin, **Curahuasi**'in. Yövyin Cruz del Surin bussissa. Olo oli ankea. Olisiko sittenkin pitänyt lähteä vuoristopolulle? Myöhemmin kuulin, että kolme päivää meidän jälkeemme neljä ihmistä oli tuolta samaiselta polulta pudonnut 80 m:n korkeudesta joen kivikkoon. Ruumiita ei koskaan löydetty. Lehdissä kirjoitettiin mm.: "Perussa sijaitseva Machu Picchun -- rauniokaupunki jouduttiin sulkemaan, kun rankkasateiden aiheuttamat tulvat ja mutavyöryt -- pyyhkäisivät mukanaan osan sinne johtavasta rautatiestä. -- Tul-

vat jättivät tuhansia ulkomaisia turisteja saarroksiin Machu Picchuun. Nelisentuhatta matkailijaa evakuoitiin alueelta helikoptereilla." (HS 17.2.2010) Jos olisin lähtenyt matkalle vaikkapa vain pari päivää aikaisemmin, olisin voinut olla tuossa joukossa. Jälleen varjelus?

Seuraavana aamuna bussinkuljettajat tarjosivat aamuteen vaatimattomassa kahvilassa. Paluumatkan sain ilmaiseksi. Sain nähdä vuoristoreitin päiväsaikaan. Liian hurjilta tuntuvista serpentiiniteistä huolimatta yritin ihailia lumipeitteisiä huippuja (6246 ja 6271 m) ja alhaalla näkyviä pilvimuodostelmia. Toisaalta kauhistutti pystysuorat vuorensinämät täynnä suuria kiviä, jotka näyttivät olevan juuri putoamisillaan. Takaisin Limaan saavuimme 20 tunnin matkan jälkeen tiistaiaamuna klo 5.

Viikon päästä lähdin uudelle yritykselle Cuscoon, nyt pitempää Arequipa-Puno kiertoreittiä pitkin. Jälleen karua vuoristoa, vihreyttä vain laaksojen keitailla. Jälleen ylös. Ikuista jätää, likaista lunta.

Arequipassa (2325 m), jonne saavuin klo 8.30, varoitettiin Punon yövuorojen olevan sateen vuoksi vaarallisia. Siksi yövyin ja tilasin aamuksi paikan San Cristobal del Surin bussiin.

Aamulla linja-autoaseman laitureille ei päässyt, ennenkuin oli maksanut pienen asemamaksun. San Cristobal del

Bussi tulvan tielle tuomien kivien keskellä.

Tulvan runtelema tie ennen Cuscoa.

Sacred Valley taustalla siintävien vuorten katveessa...

Surin bussi oli vaatimatonta, paikallinen pikavuoro. Se tuli täyteen. Lähtö viivästyi vartin. Yritin kuvata vuoriston laamalaumoja, mutta se oli hankalaa. Osa oli ilmeisesti alpakoita. Niiden villa on hienompaa kuin laaman. Epämääräisessä ”puolimatkan krouvissa” pidetyn tauon jälkeen bussiin vaihdettiin takarengas vastapäisessä korjaamossa.

Arequipan erämaan jälkeen maisemat muuttuivat vihreämmiksi ja kauniimmiksi alueen päivittäisten sadeiden ansiosta. Sateessa ajaminen yöllä ei todellakaan ole vaaratonta: rekka-auto oli kumollaan – onneksi kaatunut rinteeseen puolelle, ei rotkoon.

Seuraava kohteeni oli **Titicaca**-järven luona sijaitseva **Puno**, josta edelleen Cuscoon viihtyisällä Inka Express -bussilla. Matkalla tutustuttiin eri kohteisiin, mm. **Pucara’an**. Maksullisen museon sijasta katselin ympärilleni. Pelasin hetken jalkapalloa parin lapsen kanssa torilla.

Noin 3-4 km:n korkeudella kulkevas-

ta vuoristoreitistä pidin todella. Nousu tapahtui hitaasti bussilla, joten korkeuserot eivät aiheuttaneet ongelmia. Tultaessa lentokoneella suoraan näille korkeuksille voi kokea huonovointisuutta parina päivänä. **Abra la Raya** (4338 m) oli luultavasti korkein paikka missä olen koskaan maan pinnalla ollut. Maisemaa hallitsi lumihuippuinen **Nev. De Ausangate** (6384 m). Kauppa käy joka ikisessä turistipaikassa. Laamakuvaus (ks. kansikuva) maksoi 2 soles (n. 5 kr). Täältä ostin pojalleni Aramille ohuen alpakkavillapuseron, se on hänellä ollut ahkerassa käytössä kylmillä ilmoilla. **Sicuanissa** lounastimme Buffet Andino -ravintolassa. Miellyttävä paikka. En muista, milloin viimeksi nautin aterialta niin paljon kuin täällä. Nuori mies soitti kitaraa ja pan-huilua tarjoilijan lyödessä välillä rumpua.

Andahuaylillas’in pieni tori kirkon edustalla oli mitä viehättävin. Ihana rauha. Täällä voisi vaikka asua! Bussin vieressä makaavat koirat olivat samaa mieltä.

Cuscossa (3400 m), muinaisessa inkavaltion pääkaupungissa, oli 1500-luvulla 200.000 asukasta, nyt 400.000. Iltakävelyllä luin karttaa väärin ja harhailin kaupungilla. Pari neuleita myyvää tyttöä halusi välttämättä opastaa takaisin majapaikkaani, Hostal Giraflorekseen (”aurinkonkukat”). Kiltit, avuliaat tytöt sanoivat asuvansa vuoristossa. Ostin heiltä myssyn ja jotain muuta.

Lapsia Pucara’ssa

Buffet Andino -ravintola

Pisaqin Inkarauniokaupunki

Tempppelin ikkuna-
aukot, Qorikancha

Askelmistoa, Chinchero

Cuscon ”opasenkeliit”

”Enkelipoliisi”

Cuscon katunäkymä

Museo Municipal de Arte Contemporáneo

Palattuani hotelliin kävi ilmi: **Machu Picchuun** ei pääse. Rata ei toimi. Toinen vaihtoehto, ajaminen parilla bussilla ja vaeltaminen Inka-reittiä (3-4 päivän matka), oli sekini nyt liian vaarallinen. Helikopterilla pääsisi vain läheiseen hotellikylään, rauniokaupunkiin ei mitenkään.

Onneksi lähialueilla oli paljon muita nähtävyyksiä. City Tours -kiertoajelun kohteena oli mm. Temple of the Sun (Auringon temppleri), Qorikancha. Inkojen rakennustaito 1400-luvulta hämmästytti. Mikä tarkkuus esim. tempppelin ikkuna-aukoissa! Katolinen kirkko hyödynsi inkatemppeleiden ja -taloiden seiniä ja perustuksia kirkkoja rakentaessaan. Ainnutlaatuista inka-arkkitehtuuria tuhoutui.

Sagsayhuamanin rauniokaupungissa näkyi valtavista kivistä rakennettuja puolustusmuureja. Toisessa kohteessa oli inkojen yhä toimiva, 500 vuotta vanha vesiputousjärjestelmä.

Illalla luulin jo osaavani reitin takaisin hostalliini, mutta jouduin jälleen kysymään tietä. Lopulta naispoliisi opasti minut perille. (Ei ole ennen poliisi minua kotiin tuonut!) Seuraavan päivän Sacred Valley (”pyhä laakso”) -bussikierros inkojen pyhille paikoille suuntautui ensiksi **Chincheron** Inka-asutusraunioille. Kiinnostavana yksityiskohtana mainittakoon askelmiston keskellä kulkeva viemärikanava. Matkamuiستomarkkinatoiminta oli täälläkin vilkasta. Maisemat olivat henkeäsalpaavia. Kasvillisuus peitti vuoria kuin vihreä ruohomatto. Näkymät olivat aivan kuin eri planeetalta rannikon karuihin vuorinäkyymiin verrattuna.

Machu Picchun kautta kulkeva **Rio Urubamba** on yksi Amazon-joen alkuhaaroista. Juuri sen tulvat aiheuttivat Machu Picchussa vahinkoja. Joki virtaa samaan paikkaan, missä Iquitos-Nauta -viidakkoretkellä moottoriveneellä ajoimme (ks. Osa 3: Yläsali 2010-2). Valtava puumapatsas oli luullakseni **Calcan** kaupungissa. Puumalla on tärkeä osa Inka-uskonossa. Kaikkein vaikuttavin kohde oli **Pisac**. Kuljimme ylös vuoren tasanteelle johtavaa polkua kilometrin matkan. Vaikka välillä iski putoamisen pelko, pystyin kuitenkin jatkamaan eteenpäin. Pengerryksillä on viljelty maissia

Pisaqin pengerryksiä on viljelty 500 vuotta sitten.

ja papuja 500 vuotta sitten. Luulin ensin pengerryksiä haudoiksi, mutta hautaaminen on tapahtunut siten, että ruuimit on vuorenharjanteelta pudotettu syvälle vuoren sisään – kraateriin?

Ollantaytambo-kaupungin viereisellä vuorella on inkatemppelin jäämistöä. Sinne johtaa jyrkkä 1000-askelmainen portaikko. Siinä ehti hengästyä. Alastulo sateen liukastamilla kivillä oli hankalaa. Kolmannen päivän iltana tunsin Cuscoa jo niin hyvin, etten enää työllistänyt poliiseja etsiessäni hostalliani.

Tapasin Cuscossa Luisin, hänet, joka aiemmalla matkalla oli jatkanut vuoristopolkua. Hän oli tullut **Quillabambasta**, Machu Picchun takaa. Hän työskentelee viidakossa insinöörinä auttaen köyhiä erilaisissa valtion projekteissa. Tarjosin pizzat. Sitten etsimme yhden Cuscon monista adventtikirkoista (seuraava päivä olisi sapatti). Postitoimisto-

Yksi Cuscon adventtikirkoista.

kin, Serpost El Correo del Peru, löytyi. Vaihdoin ajatuksia muutaman tunnin ajan. Sitten hänen täytyi palata työtehtäviinsä viidakkoon.

Machu Picchun piti oleman tärkein käyntikohteeni tällä matkalla. Nyt se rajoittui muutamaan postitoimistosta ositettuun korttiin, joilla voin kertoa, että *en* ole siellä käynyt... Cuscossa ollessani poikkesin vielä taidenäyttelyyn Museo de Arte Popularissa, jonka taiteesta en ymmärtänyt yhtään mitään, ja Museo Municipal de Arte Contemporáneo' on.

Adventtikirkko sijaitsee kauniin kadun varrella. Sen yhteydessä on koulu lukiotasoon asti. Oli jo toinen jumalanpalvelusvuoro menossa. Kirkko oli täynnä. Minulle järjestettiin paikka. Tunsin jotenkin erottautuvani joukosta. Jumalanpalveluksen jälkeen lähdin parin uuden ystävän kanssa syömään, sitten takaisin kirkolle, jossa oli iltapäivällä lasten ja nuorten tilaisuuksia. Soitin huuliharppuani ja kerroin terveisiä. ”Cristo Señor”-laulun alkuperä (*Finlandia*-hymni) tuli kuulijoille selväksi sanoin ja sävelin.

Yöbussilla lähdin kohti Arequipaa. Sieltä seuraavana iltana toisella yövuorolla Limaan. Suora tieyhteys Limaan ei ollut vielä kunnossa. Hallitus on luvannut rakentaa uuden sillan – ilmeisesti juuri siihen paikkaan, josta aiemmin olimme joutuneet kääntymään takaisin.

Jokavuotiset tulvat ovat tänä vuonna olleet tavallista pahempia. Tieverkoston kunnostaminen on akuutti ongelma, jonka ratkaisemiseen köyhällä maalla ei ole riittävästi varoja.

Lähes kahden viikon matkustelu alkoi väsyttää. Pian pääsisin takaisin tuttuun ympäristöön **Limaan** ja **Ñañaan**. Kiitos Herralle ihmeellisestä varjeluksesta tälläkin matkalla.

– Esko Mäkiwierikko

Jatkuu ensi numerossa!

Hämmästyttävä kädenojennus*

Aina 1500-luvulla lähtien, jolloin Englannin kuningas Henry VIII suivaantui Roomalle, katolisuus on ollut briteille yhtä kuin epäsanmaallisuus. Mutta ei **Benedictus XVI** sen vuoksi pyytänyt esirukousta ”apostoliselle” matkalleen (CatholicHerald.co.uk, 13.9.2010). Vatikaanin politiikkaa epäinhimillisenä pitävien sekulaarien järjestöjen (mm. humanistit) taholta oli uhattu mielenosoituksilla, jopa paavin pidättämisellä ja oikeuteen viemisellä pedofiliskandaalien vuoksi (Belfast Telegraph 10.8.2010). Taistelussa kaikkea uskontoa vastaan ateistien on ilmeisesti riskittömämpää ottaa syntipukiksi paavi ja katolilaisuus kuin islam, arvelee *Sunday Times* (FrakfurterRundschau 16.9.2010).

Britannian pääministeri **David Cameron** toivotti Benedictuksen lämpimästi tervetulleeksi historian ensimmäiselle paavilliselle valtiovierailulle saarivaltion maankamaralle. Edellinen paavi Johannes Paulus oli kyllä jo 1982 tuota kamaraa suudellut, mutta vain ”sielunhoitajana”, ei Vatikaanin valtiopäämiehenä (FrakfurterRundschau 16.9.2010).

Cameron vakuutti Hänen Pyhyytensä käynnin olevan ”suuri kunnia” ja ”tärkeää ei ainoastaan maan kuudelle miljoonalle katoliselle, vaan kaikille uskoville Britanniassa ja myös miljoonille muille kaikkialla maailmassa, jotka seuraisivat tapahtumaa” (Catholic News Agency CNA, 15.9.2010). Kuningatar Elisabeth II:n audienssin jälkeen Edinburghissa, Skotlannissa, paavi jatkoi Lontooseen, missä keskusteluja käytiin Canterburyn arkkipiispan ja muiden anglikaanisten ja katolisten piispojen kesken sekä ei-kristillisten uskontokuntien edustajien kanssa.

Paavin ”tähänastisen uran kaikkein tärkein puhe” (CatholicHerald.co.uk 15.9.2010) historiallisessa Westminster Hallissa 1800-lle Britannian yhteiskunnan vaikuttajalle (mukana mm. ex-pääministerit Thatcher, Major, Blair, Brown) suomi sellaista poliittista korrektiutta, jossa uskonto yleensä ja kristinusko erityisesti eliminoidaan julkisesta tilasta, koska oletetaan sen loukkaavan jonkun toisen vakaumusta (mirror.co.uk 18.9.2010).

83-vuotiaan paavin ohjelmaan kuului lisäksi ulkoilmajumalanpalveluksia, kunniakäyntejä (mm. tuntemattoman sotilain haudalla), messuja, vierailu kato-lisessa vanhainkodissa sekä katolisessa Pyhän Marian Yliopistossa (www.thepapalvisit.org.uk/Visit event information 16.9.2010). Huipentumana oli kardinaali **John Henry Newmanin** (1801-1890) autuaaksijulistus Birminghamissa. Ennen kuin Newman voidaan kanonisoida pyhimykseksi, tarvitaan vielä toinen hänen nimessään tapahtunut ihme. Yhden sellaisen uskotaan jo todistetun (Orange news, 19.9.2010).

Se, että paavin vierailu suuntautuu protestantismiin linnakkeeseen, on ”hämmästyttävää” (Belfast Telegraph 10.8.2010). Kun sitten kymmenettuhannet nuoret polvillaan huutavat Hydeparkissa: ”Sinä olet maailman valo!” (Die Welt 19.9.2010), kun ”kaikkien silmät seuraavat paavia” (Belfast Telegraph 10.8.2010) ja kun pääministeri Cameronin mukaan koko Britannia ”pysähtyy” ja ”saa ajattelemisen aihetta” (Orange news, 19.9.2010), tunnettu ateistikin toteaa BBC:lle maailmankirjojen olevan sekaisin (Die Welt 19.9.2010).

”Hengellinen menestys.” ”Anglikaaninen ja katolinen kirkko ovat lähentyneet toisiinsa” (Iltalehti 19.9.2010). ”Tällaista ei mikään muu uskonto saa aikaan.” ”Historiallista.” ”Käsittämätöntä.” (Die Welt 19.9.2010).

Ja kallista: 15.000.000 € (lähes 150 milj. kr) (tagesschau 20.9.2010) maksoi tämä ”Pyhän Isoisan” vierailu briteille, joista noin 10 % on katolilaisia.

– *Sinikka Mäkiwierikko*

*) Paitsi symbolista kädenojennusta uskontojen välillä paavi tuli tällä matkalla tietävästi ensi kertaa elämässään konkreettisesti käteilleksi naispappia. (mirror.co.uk 18.9.2010).

**MINÄ olen
maailman
valo.
– Jeesus
(Joh. 8:12)**

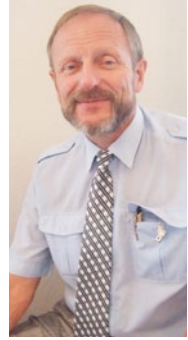
Russarön majakka.

Ristin kantamana

Vankilapastori **Rein Käsk** Virosta vieraili Yläsalissa 21.8.2010. Hän osallistui Tukholmassa kansainväliseen vankilapastorien konferenssiin (International Prison Chaplains' Conference, 20-25.8.2010), jossa 320 vankilapappia 69 maasta oli koolla teemanaan "Forgotten People" (unohdetut ihmiset = vangit). Suomalainen ev.lut. pappi **Pekka Viirre** oli aikoinaan ratkaiseva aloitteentekijä IPCA:n (International Prison Chaplains' Association) perustamiseen Bosseyn Ekumeenisessa Instituutissa Sveitsissä 1985. Järjestön eräässä myöhemmässä kokouksessa Pekka – muiden epäroidessä – puolusti juutalaisen papin liittymistä IPCA:n Euroopan osastoon sanoen: "Sama Raamattu heilläkin on." IPCA:n tavoite on tukea vankilapastoreita heidän työssään, mutta myös puolustaa vankien ihmisoikeuksia, kohentaa vankilaoiloja, poistaa kuolemanrangaistus tai ehkäistä sen toimeenpano maissa, joissa se vielä on sallittu.

Kansainvälisen vankilaevankelioinnin rukouspäivän (25.8.) ohjelmassa todetaan: "Voidakseen olla hyvä vankilapappi on uskallettava olla haavoittuva. Kaikki oma ylpeys ja päteminen on riisuttava. 'Käsin työhjin en mitään voi antaa, risti yksin voi nostaa ja kantaa...'" (Lähteet: Rein Käsk -haastattelu/EM; Internet: IPCA, Pekka Viirre, "Global day of prayer for prison ministry 25 August 2010").

– SM

KUVA: ESKO MÄKIVIERIKKO

Vankilapastori Rein Käsk toimii myös Tallinnan eteläpuolella sijaitsevan Keilalan äskettäin perustetun adventtiseurakunnan pastorina.

KUVA: M.VIRTANEN

Esko Mäkvierikko ja Vesa Nurminen Albanian asialla.

Apua Albaniaan

Nollasta sataan -leirillä kerättiin varoja Nurmin Majakka ry:n, ADRA:n ja Tampereen kristillisen koulun yhteistyössä suunnittelemaan NYT-projektiin, jossa yläasteen oppilaat ja heidän huoltajansa tekevät toimintamatkan Albaniaan. Taroituksena edistää perheiden ja koulu-
laisten hyvinvointia ja samalla ehkäistä lasten ja nuorten riskikäyttäytymistä sekä Suomessa että Albaniassa.

– Merja Kinnunen/SM

NUORUUDESSAAN **John Henry Newman** (ks. s. 17), piti paavia anti-kristuksena ja katolismia polyteistisena, rappiollisena epäjumalanpalveluksena. Hän oli alunperin evankeelinen kalvinisti, sitten anglikaani ja v:sta 1945 roomalaiskatolinen. "Lempeä valo yöhön loistaen, mua johdata!"* hän runoili v. 1833. Sitä, miten "totuuden etsijä" voi päätyä tällaiseen kehityskaareen, näyttää ohjanneen pikemminkin henkilökohtaiset tunneseikat, esim. konfliktit työsuhteissa, ja väärinymmärretyksi tai torjutuksi tuleminen hengellisissä pyrkimyksissä viiteryhmissään (Wikipedia/John Henry Newman), ei niinkään taivaallinen valo. "Totuus" ei ole vain teologiaa, sosiaalinen ja tunnetodellisuus määrää paljon. "Cor ad cor loquitur" ("Sydän sydämelle puhuu") oli hänen mottonsa. Hän piti tärkeänä valistuneita maallikoita, jotka tuntevat uskonsa juuret ja pystyvät kiihkottomasti perustelemaan vakaumuksensa (Vaticanhistory-news 19.9.2010). Siihenhän Pietarikin kehottaa: "Olkaa aina valmiit antamaan vastaus--sävyisästi ja kunnioittavasti" (1. Piet. 3:15,16).

– SM

KUVA: ESKO MÄKIVIERIKKO

Ano – ja saa!

18.9. Yläsalissa vierailut **Terhi Turkka** rohkaisi Jaebeksen tavoin (1 Aik. 4:9-10) anomaan Jumalalta suuria. Sitä, että hän antaa enemmän kuin osaamme pyytää (Ef. 3:20), ei pidä edes ihmetellä – hän kun on sellainen (David Wilkerson). – SM

Tapahtuu Yläsalissa syksyllä 2010

Paikka: Olof Palmes gata, **3 kerros**, Tukholma

Joka lauantai: Raamatuntutkistelu klo 10
Jumalanpalvelus klo 11.15

Vierailut/muut erityisohjelmat:

- 2/10 Musiikkijumalanpalvelus
16/10 SYYSJUHLAT, *Sulo Halminen* vierailee
23/10 Rukouskokous
6/11 Ehtoollisjumalanpalvelus
20/11 Todistuskokous
27/11 *Anita Kantonen* Helsingin srk:sta
11/12 Musiikkijumalanpalvelus
25/12 Rukouskokous

Muutokset/lisäykset mahdollisia.

Lisätietoja srk sihteeriltä, puh. **08-500 81 907**

CD-tallenteita
vierailijoiden puheista
Tilaukset ja tiedustelut:
Helena Tanttari
puh. **08-768 46 87**

Te jotka olette tukeneet
YS-lehteämme, olkaatte
SUURESTI KIITETYT!
Lahjanne välittyvät myös
allaolevan tilin kautta:
Stockholms finska
Adventistförsamling
Plusgiro 19 46 61 - 5
Viite: YLÄSALI-lehti.

ADRA Hjälpkaktion **Lipas, lista, lahjoitus – kukin mukaan tyyllillään!**
Keräysiht. Helena Tanttari, puh. 08- 76846 87

90v

Plusgiro 90 07 21 - 2

Bankgiro 900 - 7212

(Tiedonantoihin: n:o 35)

”Jalkineksenne... alttius” (Ef. 6:15)

Sata vuotta 'aina valmiina' ”Ole valmis” -näyttely Kainuun
Museossa Kajaanissa esittelee Suomen 100-vuotista partiotoiminta-
taa. Samaisessa Kajaanissa muuan kuriton vintiö, **Urho Kaleva**

KUVA KUVASTA UKK-N
SYNTYMÄKÖDISSÄ

Kekkonen, kiinnostui partiosta yhtenä ensimmäisistä koko Suomen suuriruhtinaskunnassa. Tsaari kielsi partiotoiminnan Suomessa 1911. Sitten Suomi ”kielsi” tsaarin 1917, ja toiminta sai jatkoa. Karhunhammas, yksi partiolaisten arvoistetuimpia suoritusmerkkejä, eräänlainen eränkävijän diplomi, myönnettiin ”Urkillle” 1958. Kun hänen syntymästään 3.9.2010 tuli kuluneeksi 110 vuotta, eräs ”Partiolainen” kertoi *Iltalehden* Kekkos-muisteloissa: ”Kun meni iltasella nukkumaan, oli tietoisuus, että on joku, joka valvoo maata ja meidän turvallisuuttamme meidän nukkuesamme.” Presidentin ominaisuudessa 1956-1981 maata ”valvonut” Kekkonen kuoli 1986.

Partiolaisten joka neljäs vuosi järjestettävälle *maailmanjamboreelle* (ensi kesänä Ruotsissa) odotetaan n. 30 000 nuorta kaikkialta maailmasta. Adventtikirkon polunkävijäin *Camporee* Keuruulla 2010 keräsi noin 2250 osallistujaa liki 30 maasta. Jo ennen **Robert Baden-Powelin** (1857-1941) Englannissa 1907 aloittamaa partioliikettä adventtiliike oli kutsunut ja kutsuu yhä ’olemaan valmis’ Vapahtajan tulolle lunastettujen lippukunnassa pelastuksen viirin alla (Jes. 13:2; 49:17, 26; Jer. 4:6). – *SM* (Lähteet: Internet, Wikipedia; *Kainuun Sanomat* 25.8.2010; *Iltalehti* 3.9.2010, *Ristinvoitto* 4.8.2010)

ILMOITUKSIA

Nuori dipl.
insinööri etsii

ASUNTOA

Tukholmasta/lähiseudulta. Hyvä kulkuyhteys keskustaan.

Vast. YS-toimitukseen viitteellä ”Pesä”:

falcoprofil@bredband.net
puh. 08-592 500 66

Tukholman
Suomalainen
Adventtiseurakunta
Olof Palmes g 25, 3 tr
111 22 Stockholm
SRK:N VANHIN
Eeva-Liisa Vihermä
puh. **0176-124 05**

SIHTEERI
Tuulikki Hagström
puh. **08-500 81 907**

KOTISIVU: <http://www.ylasali.se>

Väistä!

HORISONTTI

Jo autokoulussa törmäsin liikennemerkkiin. Tai en oikeastaan itse merkkiin, vaan pikemminkin sen merkitykseen – periaatteeseen. Kävin autokouluni 1970-luvun alussa Brommassa, ja eräänä päivänä opettajani teki minulle ehdottoman selväksi sen, ettei minulla ole liikenteessä sen enempää etuajo-oikeutta kuin minkäänlaista muutakaan oikeutta, vain velvollisuuksia. Ponnekkain äänenpainoin hän muistutti, miten tärkeää on ottaa toiset huomioon kaikissa eri liikennetilanteissa.

Tämä periaate näkyy liikennelainsäädännössä ja liikennemerkkien nimityksissäkin. Kärjellään seisovalla neliöllä merkitään Suomessa ”Etuajo-oikeutettua tietä”, kun taas Ruotsissa sama merkki ei anna ehdotonta etuajo-oikeutta. Sininen neliö, jolla valkea ja punainen nuoli kohtaavat toisensa, on Suomessa nimeltään ”Etuajo-oikeus kohdattaessa”, Ruotsissa taas ”Vastaantulevalla liikenteellä on väistämisvelvollisuus”.

Tämä näkökulmien ero ei voi olla vaikuttamatta liikennekäyttäytymiseen. Asenteissa on eroa, sen on moni todennut. Suomessa ajellesani olen toistuvasti törmännyt jääräpäiseen, omista oikeuksista kiinnipitävään ajotyyliin. Aivan tuntematonta se ei tosin ole lahden tälläkään puolen, mutta hieman yleistäen voisi olettaa, että ruotsalaisten kohteliaampi ja tilaa antavampi liikennekäyttäytyminen on vuosien varrella saattanut säästää monelta turhalta vaaratilanteelta ja liikenneonnettomuudelta.

Mietin joskus, missä muualla kuin liikenteessä autokoulunopettajani ohjeita olisi syytä noudattaa. Perhe-elämässä, työyhteisössä, sukulaisten parissa, naapurustossa, ystävien kesken, seurakunnassa... Muuten – missä meillä on varaa olla törmäyskurssilla toinen toistemme kanssa?
– Ari Laitinen

Törmäyskurssilta voi helposti ajautua tyrmäyskurssille...

KUVA: S. MAKIVERIKKO